

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 80 0 P 009079 13 Rev
Banjaluka: 22.10.2015. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Biljane Tomić, kao predsjednika vijeća, Senada Tice i Tanje Bundalo, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M.N. iz V.O., koga zastupaju punomoćnici M.S. i D.B., advokati iz B., ..., protiv tužene M.D. iz V.O., ..., koju zastupa punomoćnik S.G., advokat iz B., ..., radi utvrđenja i diobe imovine stečene u vanbračnoj zajednici, vrijednost predmeta spora 84.876,00 KM, odlučujući o reviziji tužene izjavljenoj protiv presude Okružnog suda Bijeljina broj: 80 0 P 009079 12 Gž 2 od 3.10.2012. godine, na sjednici održanoj 22.10.2015. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda Bijeljina broj: 80 0 P 009079 11 P 2 od 16.3.2012. godine, utvrđeno je da su tužitelj i tužena tokom vanbračne zajednice stekli u svojinu stambenu zgradu u površini od 69 m² koja je upisana kao sastavni dio parcele broj 3623/49 u listu nepokretnosti broj 2222/2 k.o. V.O. i u zk. ul. broj 1874 k.o. V.O., upisana kao posebna parcela broj 3623/49 E1 u zk.ul. broj 3427 k.o. V.O., i da su u svojinu stekli kao neuplanjene građevinske objekte: jednu sušaru u površini od 6,25 m², jednu šupu u površini od 10 m² i jedan svinjac u površini od 23,50 m² na zemljištu u sastavu parcele broj 3623/49 k.o. V.O., te da su u zajednici prvo stekli idealni dio od 775/2164 prava trajnog korišćenja i potom idealni dio od 775/2164 prava svojine na zemljištu u sastavu parcele broj 3623/49 u površini od 2164 m² koja je upisana u listu nepokretnosti broj 2222/2 k.o. V.O. i u zk. ul. br. 1874 k.o. V.O., a što odgovara dijelu parcele broj 3623/49 u površini od 775 m², sa položajem i mjerama prikazano na skici vještaka geodetske struke Z.G. od 8.5.2009. godine kao sastavnom dijelu presude, koje zemljište je potrebno za redovnu upotrebu svih navedenih građevinskih objekata, te da je sve naznačene građevinske objekte tužitelj stekao sa suvlasničkim dijelom od 35288/84886 i tužena sa suvlasničkim dijelom od 49588/84886 i da je na zemljištu u sastavu parcele broj 3623/49 u površini od 2164 m² tužitelj stekao suvlasnički dio od 322/2164 i tužena suvlasnički dio od 1842/2164, pa će se na osnovu ove presude tužitelj i tužena uknjižiti kod nadležnog državnog organa kao suvlasnici i suposjednici navedenih

građevinskih objekata i zemljišta sa navedenim udijelima i izvršiće se fizička dioba svih navedenih nekretnina, a u nemogućnosti fizičke diobe izvršiće se civilna dioba, a sve to u roku od 30 dana po pravosnažnosti presude, po pravilima izvršnog postupka.

Sa preostalim dijelom tužbenog zahtjeva tužitelj je odbijen.

Obavezana je tužena da tužitelju na ime naknade troškove postupka isplati iznos od 760,00 KM u roku od 30 dana po pravosnažnosti presude, pod prijetnjom izvršenja.

Drugostepenom presudom Okružnog suda Bijeljina broj: 80 0 P 009079 12 Gž 2 od 3.10.2012. godine, žalba tužene je odbijena i prvostepena presuda potvrđena u dosuđujućem dijelu.

Tužena revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev odbije ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za utvrđenje zajednički stečene imovine u vanbračnoj zajednici sa tuženom i njegovog udjela u toj imovini, a koja je imovina, građevinski objekti i nekretnine, navedena u izreci prvostepene presude.

Prvostepeni sud na osnovu iznesenih činjenica nalazi utvrđenim: da su parnične stranke živjele u vanbračnoj zajednici u periodu od 1997. godine do 2008. godine; da je Skupština opštine B. rješenjem broj: 01.023-39/98 od 10.11.1998. godine, dodijelila tuženoj kao raseljenom licu, bez naknade, neizgrađeno gradsko građevinsko zemljište označeno kao k.č. broj 3623/49 iz pl. broj 1645 i 1150 k.o. V.O. u površini od 2167 m²; da je stambena zgrada u površini od 69 m² zajedno sa ostalim pomoćnim objektima (sušara u površini od 6,25 m², šupa u površini od 10 m² i svinjac u površini od 23,50 m²) sagrađena tokom trajanja vanbračne zajednice; da je tokom gradnje tužena bila zaposlena u Vojnoj ustanovi O. iz B. gdje je ostvarivala zaradu u rasponu od 250,00 KM do 480,00 KM; da joj je navedena vojna ustanova odobrila stambeni kredit u iznosu od 17.000,00 KM ugovorom broj: 042-84-37 od 19.6.2002. godine, te da je ustanovljeno založno pravo, kao sredstvo obezbjeđenja povrata kredita, 18.1.2008. godine brisano iz zk.ul. broj 1874 k.o. V.O.; da je tužena imala vlastitu ušteđevinu u iznosu od 5.000,00 KM koju je utrošila na ime gradnje stambenog objekta i da su tokom gradnje pozajmili iznos od 1.000,00 KM; da je tužitelj u periodu od 1996. godine pa do kraja 1999. godine radio "na crno" u preduzeću E. iz B. i da je imao mjesečnu zaradu u iznosu od 400,00 KM do 500,00 KM, a da je radio i na nadnicu u poljoprivrednim poslovima i kao fizički radnik; da je brat tužitelja strankama kupio stolariju za stambeni objekat i da im je dao iznos od 2.000,00 KM; da je vještak geometar Z.G. u pismenom nalazu od 8.5.2009. godine utvrdio da je za redovnu upotrebu objekata sagrađenih na k.č. broj 3623/49

potrebna površina od 775 m², dok je vještak građevinske struke D.L. u pismenom nalazu od 13.5.2009. godine i dopuni nalaza od 14.10.2009. godine, građevinsku vrijednost izgrađenih objekata procijenio tako da vrijednost stambenog objekta iznosi 68.588,80 KM, vrijednost sušare 1.562,50KM, vrijednost šupe 1.900,00 KM i vrijednost svinjca 3.525,00 KM, dok je vrijednost potrebnog dijela zemljišta u površini od 775 m² procijenio na iznos od 9.300,00 KM ili 12,00 KM/ 1m².

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13- u daljem tekstu: ZPP), primjenom odredbe člana 264. stav 2, 269., 270. stav 5. i 279. Porodičnog zakona („Službeni glasnik RS“ broj: 54/02, 41/08 i 63/14 - u daljem tekstu: PZ), prvostepeni sud je odlučio kao u izreci.

Po shvatanju prvostepenog suda, parnične stranke su živjele duži niz godina u vanbračnoj zajednici (oko 10 godina) i iskazale su volju zajedničkog sticanja jer su sve sporne građevinske objekte sagradili tokom trajanja te zajednice. Kada je u pitanju zarada stranaka, prvostepeni sud navodi da nije mogao pouzdano utvrditi visinu zarade obzirom da stranke „nisu predočile potvrde o zaradama“, ali da se „ne isključuje mogućnost da je nešto veću zaradu ostvarivao tužitelj u odnosu na tuženu kao službenicu“.

Pri utvrđivanju visine doprinosa stranaka u zajednički stečenoj imovini, prvostepeni sud je posebno cijenio to što je zemljište na kojima su izgrađeni objekti dodjeljeno tuženoj i da je ona, prije zasnivanja vanbračne zajednice, imala ličnu uštedevinu u iznosu od 5.000,00 KM koja je utrošena u svrhu gradnje objekata iz tužbenog zahtjeva. Prvostepeni sud prihvata dokazanim da je tužena u preduzeću u kome je bila zaposlena dobila kredit u iznosu od 17.000,00 KM koji je iskorišten za gradnju, ali cijeni da je kredit vraćan iz sredstava stečenih tokom vanbračne zajednice, kao i pozajmljeni iznos od 1.000,00 KM.

Prvostepeni sud nije prihvatio vjerodostojnim iskaze svjedoka, M.Ž., M.L. i R.D. u odnosu na činjenice da tužitelj nije doprinosa izgradnji jer je bio pijanica i da je u izgradnji pomagala samo rodbina tužene. Ovo stoga jer cijeni da su ti svjedoci, obzirom na srodnički odnos sa tuženom, pristrasni i jer je njihov iskaz, u pogledu istih činjenica, suprotan iskazu svjedoka R.S., M.Đ., R.Đ., S.M., Z.B. i M.S., a dijelom i iskazu tužene.

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud je našao da je udio tužitelja u zajednički izgrađenim objektima 35288/84886 (ili 4/10 dijela), a tužene 49588/84886 dijela (ili 6/10 dijela), dok je u odnosu na parcelu kč. broj 3623 udio sticanja tužitelja 322/2164 dijela (ili 1/7 dijela), a tužene 1842/2164 dijela (ili 6/7 dijela).

Drugostepeni sud u cijelosti prihvata činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, iz kog razloga odbija žalbu tužene i potvrđuje prvostepenu presudu.

Drugostepena odluka je pravilna.

Zajednica života muškarca i žene koja nije pravno uređena na način propisan zakonom (vanbračna zajednica), izjednačena je sa bračnom zajednicom u pogledu prava na međusobno izdržavanje i drugih imovinsko pravnih odnosa, pod uslovom i na način propisan zakonom (član 12. stav 1. PZ. Imovina stečena radom lica u vanbračnoj zajednici koja je trajala duže vrijeme smatra se njihovom zajedničkom imovinom, i kod diobe te imovine shodno se primjenjuju odredbe o diobi zajedničke imovine bračnih supružnika (član 284. PZ).

I u vanbračnoj zajednici se može sticati imovina ako to odgovara nesumnjivo izraženoj volji lica u vanbračnoj zajednici, pa kao tako stečena, čini zajedničku imovinu vanbračnih supružnika. Kada se radi o sticanju u vanbračnoj zajednici, za odluku o tužbenom zahtjevu za utvrđenje prava svojine nužno je utvrditi, prije svega, koja je nepokretna i pokretna imovina stečena za vrijeme trajanja vanbračne zajednice, da li je postojala zajednička namjera vanbračnih supružnika za takvo sticanje, a ako jeste, koliki je doprinos svakog od vanbračnih supružnika u tom sticanju.

Raspravno načelo iz člana 7. stav 1. ZPP propisuje:” Stranke su dužne iznijeti sve činjenice na kojima zasnivaju svoje zahtjeve i izvoditi dokaze kojima se utvrđuju te činjenice”, podrazumijeva “koliko činjenica toliko i prava”. Dakle, kako god tužitelj ima obavezu dokazivati navode i činjenice na kojima zasniva svoj zahtjev, tako i tužena ima obavezu dokazivanja svojih navoda kojima pobija taj zahtjev.

Po ocjeni ovog suda, a suprotno navodima revizije, nižestepeni sudovi su pravilnom ocjenom izvedenih dokaza došli do pravilnog zaključka da je tužitelj dokazao da je postojalo zajedničko sticanje tokom vanbračne zajednice, a tužena nije uspjela osporiti pravilnost odluke suda o tome koliki je bio pojedinačni doprinos svakog od vanbračnih supružnika u tom sticanju.

Pravosnažnom presudom utvrđeno je da su stranke tokom vanbračne zajednice izgradile stambeni objekat, koji sam za sebe predstavlja građevinski objekat i pomoćne objekte (sušara, šupa i svinjac), koji ne predstavljaju posebnu građevinu već su pripadak stambene zgrade.

Činjenice koje se navode u reviziji (da je tužena dobila parcelu kč. broj 3623 kao izbjeglo i raseljeno lice, da je dobila stambeni kredit u iznosu od 17.000,00 KM, da je imala ušteđevinu od 5.000,00 KM i da su posudili iznos od 1.000,00 KM), nižestepeni sudovi su imali u vidu prilikom utvrđenja visine doprinosa svakog od vanbračnih supružnika u sticanju zajedničke imovine, i te činjenice su, po ocjeni ovog suda, pravilno cijenjene.

Zemljište na kome su izgrađeni objekti dobijeno je kada je vanbračna zajednica već bila zasnovana, a sredstva koja su dobijena posredstvom kredita ili posuđena na ime izgradnje objekata, ne utiču na visinu udjela onog supružnika koji je nosilac kredita ili zajma, kod utvrđene činjenice da su ta sredstva vraćena tokom trajanja zajednice, dakle iz

sredstava koja su stečena zajedničkim radom vanbračnih supružnika. Drugačije činjenice tužena nije dokazala.

Kada je u pitanju posebna imovina tužene, njena ušteđevina u iznosu od 5.000,00 KM, nižestepeni sudovi su to posebno cijenili pri utvrđenju njenog udjela u odnosu na izgrađene objekte.

Svjedok M.Ž. je sin tužene, svjedok M.L. ujak tužene i svjedok R.D. brat tužene i prvostepeni sud se, u pogledu iskaza ovih svjedoka, izjasnio zašto im nije dao povjerenje. Iako su njihovi iskazi dati isključivo u korist tužene, prvostepeni sud je pravilno našao da im srodnički odnos, sam po sebi, ne oduzima dokaznu snagu, ali da njihovi iskazi nisu prihvatljivi jer su u suprotnosti sa iskazima drugih svjedoka koji su se u pogledu učešća tužitelja u izgradnji objekata izjasnili suprotno, a radi se o svjedocima koji sa strankama nisu u rodbinskom odnosu.

Sve i kada bi se mogao prihvatiti iskaz svjedoka M.L. da je tuženoj posudio 10.000,00 KM na ime gradnje objekata, nisu dokazani navodi svjedoka da mu je ona to vratila "kada je u S. prodala svoje lično imanje", pa time nije doveden u sumnju zaključak suda da su stranke sve što su pozajmili (pa i ovaj iznos) ili dobili kao kredit za gradnju objekata, vratili iz sredstava stečenih tokom vanbračne zajednice njihovim zajedničkim radom.

Tačan je navod revizije da prvostepeni sud nije obrazložio zaključak da je tužitelj na dnevnicu radom u poljoprivredi mogao zaraditi mjesečno 400,00 do 500,00 KM, ali ni tužena nije osporila da jeste na taj način zarađivao, što su potvrdili i svjedoci.

U odnosu na revizioni navod da je trebalo primjeniti odredbu člana 273. stav 1. PZ jer je doprinos tužene veći, ona i jeste primjenjena jer je presudama nižestepenih sudova utvrđeno da je udio tužiteljice, u odnosu na objekte i na zemljište, veći od udjela tužitelja, čime je osporena zakonska pretpostavka o jednakim dijelovima iz člana 272. stav 1. PZ. Da je njen udio u zajedničkom sticanju i veći od dosuđenog, tužena tokom postupka nije dokazala.

Temeljem člana 248. u vezi sa članom 456. a) ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća:
Biljana Tomić